

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
"12" "09" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050405-"İqtisadiyyat"-AB; 050407 "Marketing" A,B

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "İqtisadiyyata giriş" İşçi tədris planı kafedranın 12.09.2025-ci il 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Fənnin kodu: İPF-B01

Tədris ili: I (2025-2026). Semestr: I

Tədris yükü cəmi: Ümumi 180 saat Auditoriya yükü 60 saat- (Mühazirə-30 saat, seminar-30 saat)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan

AKTS üzrə kredit: 6

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Məmmədov Murad Rəhim oğlu Baş müəllim

Kafedranın hüquqi ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

Məsləhət saati: III-V günlər: saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: muradmammedov817@mail.ru

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki materiallar:

Əsas

- 1.F.Rəsulov, "İqtisadiyyatın əsasları". Bakı 2004
- 2.T.Vəliyev. "İqtisadi nəzəriyyə". Dərslik. Bakı, 2001
- 3.O.Səmədova. "İqtisadiyyata giriş". Dərslik. Mingəçevir, 2018

Əlavə

- 4.Mahfi Eğilmez. "Örneklerle kolay ekonomi". 2014.
- 5.M.Dikkaya, D.Özyakışır. "Ekonominin temelleri". Ankara-2018.
- 6.N.Q.Menkyu. "Ekonomiğin prensipleri". Dərslik. Bakı, 2009
- 7.M.X.Meybullayev. "İqtisadi təlimlər tarixi". Bakı-2006

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq hər hansısa fənlərin tədrisi nəzərdə tutulmamışdır.

V. Korerekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Karyera planlaşdırılması" fənninin tədrisi nəzərdə tutulmuşdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu kursda sadə seçim ideyasından başlayaraq, alternativ dəyər, ticarətin faydaları, bazarların işləmə mexanizminə qədər iqtisadi nəzəriyyənin bir çox mövzuları üzrə təməl biliklər verilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Kurs, iqtisad elminin mahiyyəti, iqtisadçı kimi düşünmə terzi, ticarət və onun faydaları, bazarların işləmə mexanizmi, vergi sisteminin əsasları kimi mövzuları özündə birləşdirir. Kursun əsas məqsədi tələbələrə iqtisadi təhlilin əsas anlayışlarını və alətlərini öyrətməkdir. Ümumi olaraq, tələbələrdə real dünyanın problemlərinə "iqtisadi" yanaşma bacarığının formalaşdırılmasıdır.

Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:
: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır

- VI.**
- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
 - 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
 - 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
 - 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
 - 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
 - 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
 - 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
 - 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
 - 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
 - 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı **17 bal**dan az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan gösrəriciləri semestr dövründə tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Tələbənin yekun qiyməti imtahana qədər və imtahanda toplanmış ballar cəmlən-məklə aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B

3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

Yekun qiymət qeyri-kafi olan tələbə kursu bitirməmiş sayılır və onu növbəti ildə həmin fənn üzrə dərslərdə iştirak etmək şərti ilə yenidən verməlidir.

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat Cəmi 30 saat

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	
		Mühazirə	
		Saat	Tarix
1.	Mövzu 1. İqtisad elminə giriş: təməl anlayış və kateqoriyalar 1. İqtisadiyyat və iqtisad elmi 2. İqtisadi seçim və alternativ xərclər. İstehsal imkanları əyrisi 3. İqtisad elminin əsas prinsipləri və ümumbəşəri qanunları	2	
2.	Mövzu 2. İqtisad elminin predmeti, metodu və metodologiyası 1. İqtisad elminin predmeti və tədqiqat obyekti 2. İqtisad elminin təşəkkülü və inkişaf mərhələləri 3. İqtisadi proseslərin tədqiqat metodları və metodologiyası 4. İqtisad elminin digər elmlərlə əlaqəsi	2	
3.	Mövzu 3. İqtisadi tələbatlar və resurslar 1. İqtisadi resurslar və onların növləri 2. İqtisadi ehtiyac və tələbatlar 3. Resursların məhdudluğu və tələbatların sonsuzluğu qanunu	2	
4.	Mövzu 4. İqtisadi sistem 1. İqtisadi sistem və onun təsnifləşdirilməsi meyarları 2. İqtisadi sistemlərin əsas problemləri 3. Azad bazar və planlı bazar sistemi 4. Tənzimlənən (qarışıq) bazar iqtisadi sisteminin modelləri 5. Ənənəvi və alternativ iqtisadi sistemlər	2	
5.	Mövzu 5. İqtisadi institutlar və mülkiyyət 1. İqtisadiyyatda institutların rolu. Transaksiya xərcləri 2. Mülkiyyət kateqoriyası və onun məzmunu 3. Mülkiyyətin tipləri, formaları və onların reallaşması	2	
6.	Mövzu 6. Bazar iqtisadiyyatının genetik əsasları 1. İctimai təsərrüfatın əsas formaları: natural və əmtəə təsərrüfatı 2. Bazarın meydana gəlməsinin tarixi şərtləri 3. Əmtəə və nemət. Əmtəənin dəyəri və onun xassələri	2	

7.	Mövzu 7. Bazar mexanizmi: tələb, təklif, rəqabət və qiymət 1. Tələb və təklif qanunu 2. Bazarda qiymətin əmələ gəlməsi və ona təsir edən amillər 3. Bazar iqtisadiyyatında rəqabət 4. İqtisadiyyatda inhisarçılıq və oliqopoliya	2	
8.	Mövzu 8. Bazar iqtisadiyyatı subyektlərinin ümumi xarakteristikası Plan: 1. Bazar subyektləri: ev təsərrüfatı, firma və dövlət 2. Bazar iqtisadiyyatında ev təsərrüfatı və onun funksiyaları 3. Firmanın təşkilati-hüquqi və təşkilati-iqtisadi formaları 4. Firmanın maliyyəsi. İstehsal xərcləri, gəlir və mənfəət 5. Bazar təsərrüfat fəaliyyətinin əsas formaları	4	
9.	Mövzu 9. Makroiqtisadi göstəricilər sistemi. İqtisadi artım və inkişaf 1. Makroiqtisadi göstəricilər. Ümumi Milli Məhsul (ÜMM). Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) 2. İqtisadi artım, amilləri və tipləri 3. İqtisadi inkişaf və onun meyarları 4. Həyat səviyyəsi, yoxsulluq və rifahın ölçülməsi	2	
10.	Mövzu 10. Makroiqtisadi qeyri-sabitlik: işsizlik və inflyasiya 1. İqtisadiyyatın tsiklik xüsusiyyəti və tsiklin mərhələləri 2. İşsizlik, formaları və təbii səviyyəsi 3. İşsizliyin səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri 4. Inflyasiya, növləri və ölçülmə üsulları 5. Inflyasiyanın səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri	4	
11.	Mövzu 11. Dövlət və iqtisadiyyat. Maliyyə və pul-kredit sistemi 1. Dövlətin iqtisadi vəzifələri və funksiyaları 2. Dövlət maliyyəsi. Büdcə gəlirləri və xərcləri 3. Pul kütləsi və pul bazarı 4. Müasir bank sistemi: mərkəzi bank və kommersiya bankları	2	
12.	Mövzu 12. Dünya təsərrüfatı və beynəlxalq iqtisadi münasibətlər 1. Dünya təsərrüfatının formalaşması və inkişaf mərhələləri 2. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin formaları 3. Xarici ticarət və onun tənzimlənməsi 4. Valyuta məzənnəsi və valyuta siyasəti 5. Qloballaşma, onun müsbət və mənfi cəhətləri 6. Qlobal iqtisadi problemlər	4	
	Cəmi:	30	

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Tələbə müxtəlif iqtisadi anlayışlar, terminlər və proseslər barədə ilkin fikirləri bilməlidir. Həmçinin, iqtisadi nəzəriyyənin "Mikroiqtisadiyyat" və "Makroiqtisadiyyat" bölmələrinin, həmçinin də digər sahəvi və konkret funksional iqtisad elmlərinin tədrisinə hazırlıq məqsədilə bir çox iqtisadi termin, kateqoriya və qanunlar tələbələr tərəfindən daha yaxşı dərk olunmalıdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Kursu uğurla tamamlayan tələbələr sonda aşağıdakı bacarıqlara yiyələnəcəklər:

- iqtisadi nəzəriyyənin bir çox əsas anlayışlarını şərh etmək;
- iqtisad elminin əsas metodlarından və alətlərindən istifadə etmək;
- ticarətin iqtisadi subyektlər və ölkə üçün faydalarını dərk etmək;
- bazarın işləmə mexanizmini dərk etmək;
- bəzi dövlət siyasəti məsələlərinə iqtisadi prinsipləri tətbiq etmək;
- vergi sistemi və onun səmərəliliyini dərk etmək və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1. İqtisadi seçim və alternativ xərclər. İstehsal imkanları əyrisi
2. İqtisad elminin əsas prinsipləri və ümumbəşəri qanunları
3. İqtisad elminin təşəkkülü və inkişaf mərhələləri
4. İqtisad elminin digər elmlərlə əlaqəsi
5. İqtisadi resurslar və onların növləri
6. İqtisadi ehtiyac və tələbatlar
7. Resursların məhdudluğu və tələbatların sonsuzluğu qanunu
8. İqtisadi sistem və onun təsnifləşdirilməsi meyarları
9. İqtisadi sistemlərin əsas problemləri
10. Azad bazar və planlı bazar sistemi
11. Tənzimlənən (qarışıq) bazar iqtisadi sisteminin modelləri
12. İqtisadiyyatda institutların rolu. Transaksiya xərcləri
13. Mülkiyyət kateqoriyası və onun məzmunu
14. İctimai təsərrüfatın əsas formaları: natural və əmtəə təsərrüfatı
15. Bazarın meydana gəlməsinin tarixi şərtləri

II Kollokvium sualları

1. Əmtəə və nemət. Əmtəənin dəyəri və onun xassələri
2. Tələb və təklif qanunu
3. Bazarda qiymətin əmələ gəlməsi və ona təsir edən amillər
4. Bazar iqtisadiyyatında rəqabət
5. İqtisadiyyatda inhisarçılıq və oliqopoliya
6. Bazar subyektləri: ev təsərrüfatı, firma və dövlət
7. Bazar iqtisadiyyatında ev təsərrüfatı və onun funksiyaları
8. Firmanın maliyyəsi. İstehsal xərcləri, gəlir və mənfəət

9. Bazar təsərrüfatı fəaliyyətinin əsas formaları
10. İqtisadi artım, amilləri və tipləri. İqtisadi inkişaf və onun meyarları
11. Həyat səviyyəsi, yoxsulluq və rifahın ölçülməsi
12. İşsizlik, formaları və təbii səviyyəsi
13. İşsizliyin səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri
14. İnflyasiya, növləri və ölçülmə üsulları
15. İnflyasiyanın səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri

XV. İmtahan sualları:

1. İqtisadiyyat və iqtisad elmi
2. İqtisadi seçim və alternativ xərclər. İstehsal imkanları ayrısı
3. İqtisad elminin əsas prinsipləri və ümumbəşəri qanunları
4. İqtisad elminin predmeti və tədqiqat obyektı
5. İqtisad elminin təşəkkülü və inkişaf mərhələləri
6. İqtisadi proseslərin tədqiqat metodları və metodologiyası
7. İqtisad elminin digər elmlərlə əlaqəsi
8. İqtisadi resurslar və onların növləri
9. İqtisadi ehtiyac və tələbatlar
10. Resursların məhdudluğu və tələbatların sonsuzluğu qanunu
11. İqtisadi sistem və onun təsnifləşdirilməsi meyarları
12. İqtisadi sistemlərin əsas problemləri
13. Azad bazar və planlı bazar sistemi
14. Tənzimlənən (qarışıq) bazar iqtisadi sisteminin modelləri
15. Ənənəvi və alternativ iqtisadi sistemlər
16. İqtisadiyyatda institutların rolu. Transaksiya xərcləri
17. Mülkiyyət kateqoriyası və onun məzmunu
18. İctimai təsərrüfatın əsas formaları: natural və əmtəə təsərrüfatı
19. Bazarın meydana gəlməsinin tarixi şərtləri
20. Əmtəə və nemət. Əmtəənin dəyəri və onun xassələri
21. Tələb və təklif qanunu
22. Bazarda qiymətin əmələ gəlməsi və ona təsir edən amillər
23. Bazar iqtisadiyyatında rəqabət
24. İqtisadiyyatda inhisarçılıq və oliqopoliya
25. Bazar subyektləri: ev təsərrüfatı, firma və dövlət
26. Bazar iqtisadiyyatında ev təsərrüfatı və onun funksiyaları
27. Firmanın təşkilati-hüquqi və təşkilati-iqtisadi formaları
28. Firmanın maliyyəsi. İstehsal xərcləri, gəlir və mənfəət
29. Bazar təsərrüfat fəaliyyətinin əsas formaları
30. Makroiqtisadi göstəricilər. Ümumi Milli Məhsul (ÜMM). Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM)
31. İqtisadi artım, amilləri və tipləri. İqtisadi inkişaf və onun meyarları
32. Həyat səviyyəsi, yoxsulluq və rifahın ölçülməsi
33. İqtisadiyyatın tsiklik xüsusiyyəti və tsiklin mərhələləri

34. İşsizlik, formaları və təbii səviyyəsi
35. İşsizliyin səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri
36. İnflyasiya, növləri və ölçülmə üsulları
37. İnflyasiyanın səbəbləri və sosial-iqtisadi nəticələri
38. Dövlətin iqtisadi vəzifələri və funksiyaları
39. Dövlət maliyyəsi. Büdcə gəlirləri və xərcləri
40. Pul kütləsi və pul bazarı
41. Müasir bank sistemi: mərkəzi bank və kommersiya bankları
42. Dünya təsərrüfatının formalaşması və inkişaf mərhələləri
43. Beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin formaları
44. Xarici ticarət və onun tənzimlənməsi
45. Valyuta məzənnəsi və valyuta siyasəti
46. Qloballaşma, onun müsbət və mənfi cəhətləri

“İqtisadiyyata giriş” fənninin sillabusu 050405-“İqtisadiyyat”-AB; 050407 “Marketinq” A,B ixtisasları üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol №, 01).

Kafedra müdiri v.i.e :

dos.G.T.Əliyeva

Fənn müəllimi:

b/m.M.R.Məmmədov